

**การศึกษาการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา)
ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2
The Study of Implementing the Social Studies Curriculum,
Religion and Culture Substance one : Religion, Morals,
Ethics (Islamic Studies) of Municipality Schools, Educational Area two**

สุคนธ์ ไกรพรหม* และผดุง พรหมมูล
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

บทคัดย่อ

การศึกษาการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา กลุ่มประชากรในการศึกษา จำนวน 65 คน ประกอบด้วยวิทยากรสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 60 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ค่าความเชื่อมั่น 0.9601 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เพื่อแสดงให้เห็นความสอดคล้องหรือความแตกต่างของผู้บริหารสถานศึกษากับวิทยากรสอนศาสนาอิสลาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การดำเนินการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่า วิทยากรสอนศาสนาอิสลามที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน มีประสบการณ์ การทำงานต่างกัน มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้หลักสูตร ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การศึกษา หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) โรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 วิทยากรสอนศาสนาอิสลาม

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
e-mail: sukong6@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the implementation of the Social Studies Curriculum, Religion and Culture Substance One : Religion, Morals, Ethics (Islamic Studies) based on sex, age, working experience, and educational level of the teachers in municipality schools, educational area two. The participants were 60 Islamic religion teachers whose data were collected by a questionnaire (reliability of .96) and five school administrators whose data were collected by an interview. The data was analyzed by using arithmetic mean and standard deviation. The results of the study showed that in general the curriculum implementation was at a high level. Regarding each aspect, curriculum and implementation was at the highest level, followed by teaching management, while teaching media was at the lowest level. The Islamic religion teachers who differed in sex, age, working experience, and educational levels were insignificantly different in implementing the curriculum.

Keywords : Education, Social Studies, Religion and Culture Substance One : Religion, Morals, Ethics (Islamic Studies), Municipality Schools, Educational Area Two, Islamic Religious Teachers

บทนำ

การพัฒนาทางด้านมนุษย์ และทางด้านสังคมที่ผ่านมา ต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างสถาบันทางสังคม และปัจเจกบุคคล โดยความเสี่ยง ที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความเสื่อมถอยทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมไทย เด็กและเยาวชน ที่ยังไม่มีภูมิคุ้มกันที่ดีพอ หรือขาดการใช้วิจารณญาณกลั่นกรอง จะเสี่ยงต่อการรับวัฒนธรรม ที่ไม่พึงงามมาใช้โดยง่าย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) ประกอบกับได้มีการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และเปิดโอกาส ให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ในภาคใต้ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และบางอำเภอในจังหวัดสงขลา มีประชากรนับถือศาสนาอิสลาม และเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัด จึงทำให้ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามสนับสนุน และนิยมให้บุตรหลานของตัวเองศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาจากสถานที่ต่างๆ โดย

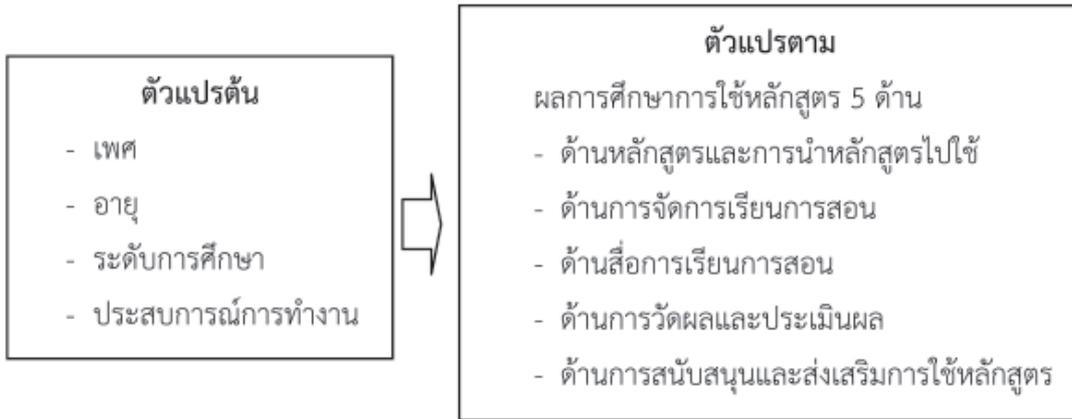
ทั่วไปสถานศึกษาที่จัดตั้งไม่ได้ขออนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการเริ่มโครงการอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาทางด้านการศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541) ในส่วนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนในเขตการศึกษา 2 ที่อยู่ในความรับผิดชอบ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สาระ ที่เกี่ยวกับ “อิสลามศึกษา” ให้สมบูรณ์มีมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนขึ้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548) โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 2 จึงได้นำหลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ที่จัดทำขึ้น มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชากรในท้องถิ่น เมื่อได้ดำเนินการใช้หลักสูตรผ่านมาอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องศึกษาการใช้หลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันส่งผลให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการศึกษาคั้งนี้ได้มีการเปรียบเทียบการใช้หลักสูตรของวิทยากรสอนศาสนา ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน เพื่อจะได้ทราบว่าเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลในการใช้หลักสูตรเป็นอย่างไร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำ ข้อค้นพบไปใช้ในการปฏิบัติอันได้แก่ นำไปประกอบการตัดสินใจ นำไปแก้ปัญหา และนำไปพัฒนาการใช้หลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของวิทยากรสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของวิทยากรสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 2 จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ เป็นศึกษาการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของวิทยากรสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 ตัวแปรต้น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ตัวแปรตาม แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการสนับสนุนและส่งเสริม การใช้หลักสูตร ดังแผนภาพที่ 1

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

น้ำทิพย์ ทะศรีแก้ว (2548) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดน่าน พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดน่าน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล มีการปฏิบัติในระดับมาก ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ มีการปฏิบัติระดับปานกลาง และจากการศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ของเฉลิมพล และชัน (2549) พบว่า ตามความเห็นของครูในภาพรวม และรายด้านมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และตามความเห็น ของนักเรียน ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ นูรีชัน ดอเลาะ (2551) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี พบว่า สภาพการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ในภาพรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และตามความเห็นของวิทยากรอิสลามศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน นิตยา มัสเยาะ (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษา ในทัศนะผู้บริหารและครูผู้สอนอิสลามศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนมุสลิม จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร และครูผู้สอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในชุมชนมุสลิม จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความเห็นไม่แตกต่างกัน และ อับดุลชอเม โต๊ะอาลิม (2550) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (อิสลามศึกษา) ของวิทยากรอิสลามศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปัตตานี วิทยากรอิสลามศึกษาที่มีความแตกต่างในด้านเพศ อายุ ประสบการณ์ในตำแหน่ง วุฒิการศึกษาทางศาสนา วุฒิการศึกษาทางสามัญ พบว่า โดย

ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยงยุทธ เกษสาคร (2551) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของอาจารย์ประจำตามสัญญากับการปฏิบัติงานตามพันธกิจของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการเรียนการสอนอาจารย์ประจำปฏิบัติงานตามพันธกิจภาพรวมอยู่ในระดับมาก จัดทำแนวการสอนทุกครั้ง และเสนอแนวคิดว่าการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านการเรียนการสอน ควรจัดสรรงบประมาณ และให้มีแหล่งสืบค้นสำหรับเตรียม การสอนที่เพียงพอ ส่วนบุญสม เลิศพิเชฐ (2553) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กรณีศึกษาโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 กรุงเทพมหานคร ครูให้ความสำคัญ และความตระหนักในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานกับยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ไม่ส่งผลการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ใช้กลุ่มประชากรแบบเจาะจง จากโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 (เทศบาลตำบล ตะลุมพณี เทศบาลเมืองปัตตานี เทศบาลนครยะลา เทศบาลเมืองเบตง เทศบาลเมืองนราธิวาส เทศบาลเมืองสุโขทัย-ลก และเทศบาลเมืองสตูล) ได้แก่ วิทยากรสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 60 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน

2. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรทั้ง 5 ด้าน ใช้กับวิทยากรสอนศาสนา โดยส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาขออนุญาตทำการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการส่งกลับ ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำข้อคำถามมาหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ นำเสนอเพื่อแสดงให้เห็นความสอดคล้องหรือความแตกต่างของผู้บริหารสถานศึกษา กับวิทยากรสอนศาสนาอิสลาม ต่อการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 โดยภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การศึกษาการใช้หลักสูตร สาระสังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของโรงเรียน สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 รายด้าน

การศึกษาการใช้หลักสูตรรายด้าน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ดำเนินการ	ลำดับที่
1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	3.93	0.71	มาก	1
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.87	0.68	มาก	2
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.61	0.73	มาก	5
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.77	0.74	มาก	3
5. ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	3.62	0.84	มาก	4
เฉลี่ย	3.77	0.74	มาก	-

ผลการทดสอบสมมุติฐานทางสถิติ พบว่า การใช้หลักสูตรทั้ง 5 ด้าน (ด้านหลักสูตรและ การนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และ ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร) ของวิทยากรสอนศาสนาอิสลาม ที่มีเพศต่างกัน มีการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน โดยเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สำหรับผู้ที่มีอายุต่างกัน พบว่า มีการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง อายุ 25 - 34 ปี อายุ 35 - 44 ปี และอายุมากกว่า 44 ปี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ในส่วนของประสบการณ์ในการทำงานนั้น พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน โดยพบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีค่าเฉลี่ยระดับมาก และส่วนของผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน โดยระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาคำใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 ของ วิทยาการสอนศาสนาอิสลาม ที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน และระดับการศึกษาต่างกัน

ลักษณะทางประชากร	คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ดำเนินการ
เพศ	ชาย	3.77	0.43	มาก
	หญิง	3.76	0.65	มาก
อายุ	น้อยกว่า 25 ปี	3.00	0.00	ปานกลาง
	25 - 34 ปี	3.80	0.61	มาก
	35 - 44 ปี	3.75	0.45	มาก
	มากกว่า 44 ปี	3.83	0.58	มาก
ประสบการณ์ในการทำงาน	1 - 5 ปี	3.62	0.57	มาก
	6 - 10 ปี	3.74	0.65	มาก
	11 - 15 ปี	4.00	0.00	มาก
	มากกว่า 15 ปี	4.11	0.33	มาก
ระดับการศึกษา	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	3.73	0.00	มาก
	ปริญญาตรี	4.00	0.60	มาก
	ปริญญาโท	4.00	0.00	มาก

จากการให้ข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วม สนับสนุน การใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลาม ศึกษา) ในการดำเนินการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีส่วนร่วม ในการจัดทำหลักสูตร มีการ กำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข ให้การนิเทศการสอน และคำแนะนำในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการใช้สื่อการสอน เนื่องจาก พบว่า วิทยาการสอนศาสนาไม่ค่อยใช้สื่อ นอกจากนี้ได้ให้การสนับสนุนให้มีห้องเรียนและห้องละหมาด เพื่อ อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมทางศาสนา ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ และส่งเสริมให้จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับศาสนา สนับสนุนให้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เชิญผู้นำทางศาสนา มาบรรยายธรรมแก่นักเรียน ทำให้ผลการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 โดยแบ่งศึกษา การดำเนินการออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การดำเนินการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การดำเนินการด้านการจัดการเรียน การสอน การดำเนินการด้านสื่อการเรียนการสอน การดำเนินการด้านการวัดและประเมินผล และการ ดำเนินการด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร พบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน และความคิดเห็นในการดำเนินการของวิทยากรที่มีสถานภาพ ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในส่วนของ ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วม โดยการกำหนดนโยบายการใช้หลักสูตร และให้การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการทุกด้าน จึงส่งผลให้การดำเนินงานการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 ศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษา และ วิทยากรสอนศาสนาอิสลาม โดยศึกษาการดำเนินงาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตร ไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผล และการประเมินผล และ ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร พบว่า การดำเนินการทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้อง กับ น้ำทิพย์ ทะศรีแก้ว (2548) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดน่าน พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดน่าน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำแผน การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล มีการปฏิบัติในระดับมากเช่นกัน สอดคล้องกับ เฉลิมพล และชัน (2549) ได้ศึกษาสภาพและปัญหา การเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขต ภาคกลาง พบว่า สภาพ การดำเนินการการเรียนการสอนอิสลาม ตามความเห็นของครูในภาพรวมและ รายด้าน มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และตามความเห็นของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งอยู่ใน ระดับปานกลาง และด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด และยังคงสอดคล้องกับ ยงยุทธ เกษสาคร (2551) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของอาจารย์ประจำตามสัญญากับการปฏิบัติงานตาม พันธกิจของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการเรียน การสอนอาจารย์ประจำปฏิบัติงานตามพันธกิจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก จัดทำแนวการสอนทุกครั้ง และ เสนอแนวคิดว่าการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านการเรียนการสอน ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ อาจ เป็นเพราะว่าการดำเนินการการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา

ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 วิทยากรสอนศาสนาได้รับการดูแลจากหน่วยงานต้นสังกัด มีการจัดให้การอบรมสัมมนาชี้แจงแนวทางการใช้หลักสูตรพร้อมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาได้ติดตามการใช้หลักสูตร ให้การนิเทศ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสรรงบประมาณสนับสนุน และจัดให้มีห้องเรียน ห้องละหมาดเพื่อปฏิบัติกิจทางศาสนา ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้อย่างมีคุณภาพ และเมื่อเปรียบเทียบการดำเนินการของวิทยากรที่มีสถานภาพ ด้านเพศ อายุ ประสบการณ์ การทำงาน และระดับการศึกษา โดยรวม มีการดำเนินการไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ อับดุลชอเม โต๊ะอาลิม (2550) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (อิสลามศึกษา) ของวิทยากรอิสลามศึกษาในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดปัตตานี พบว่า วิทยากรอิสลามศึกษา ที่มีความแตกต่างในด้านเพศ อายุ ประสบการณ์ ในตำแหน่ง วุฒิการศึกษาทางศาสนา วุฒิการศึกษาทางสามัญ โดยภาพรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่า วิทยากรอิสลามศึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีปัญหาการใช้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน วิทยากรอิสลาม ศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาทางสามัญต่างกัน มีปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ด้านการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตร และด้านการสนับสนุนและ ส่งเสริมการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ บุญสม เลิศพิเชฐ (2553) ได้ศึกษายุทธศาสตร์ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ กรณีศึกษาโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูให้ความสำคัญ และความตระหนักในด้านการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ใน ระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานกับยุทธศาสตร์การพัฒนา การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ด้านเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ไม่ส่งผลการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า วิทยากรสอนศาสนาทุกคนได้รับการอบรมสัมมนา และได้รับการชี้แจงนโยบายการจัดทำหลักสูตร แนวทาง การใช้หลักสูตรจากหน่วยงานต้นสังกัด คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในส่วนของวิทยากรสอน ศาสนาเองได้ลงมือจัดทำหลักสูตรร่วมกัน มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินการใช้หลักสูตร ทำให้ สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ในส่วนของ ผู้บริหารสถานศึกษา จะมีตัวแทนจากแต่ละเทศบาลเป็นกรรมการระดับ เขตการศึกษา 2 มีการประชุม สัมมนาเพื่อรับทราบปัญหา และความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ อยู่เป็นระยะ ทำให้สามารถ ทราบปัญหาต่างๆ และนำมาแก้ไขในเทศบาลของตนเอง มีผลให้การนำหลักสูตรมาใช้ไม่มีความแตกต่าง กัน ถึงแม้ว่าจะมีเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และการศึกษาที่แตกต่างกัน

สำหรับการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่ามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการใช้หลักสูตร และให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการทุกด้านส่งผลให้การดำเนินงานการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน สอดคล้องกับ นูรีซัน ดอเลาะ (2551) ซึ่งได้ศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาใน

โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี พบว่า ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และตามความเห็นของวิทยากรอิสลามศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ นิตยา มัสเยาะ (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาในทัศนะผู้บริหารและครูผู้สอนอิสลามศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนมุสลิม จังหวัดยะเช็งเทรา พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนอิสลาม ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความเห็นไม่แตกต่างกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนในสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2 ได้รับการดูแลจากหน่วยงานต้นสังกัด คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่จัดการอบรมเรื่องการจัดทำหลักสูตรให้แก่วิทยากรสอนศาสนาอิสลาม และผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้และเข้าใจเรื่องของหลักสูตรเป็นเรื่องเดียวกัน ประกอบกับวิทยากรสอนศาสนาตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนที่ถือว่าการสอนศาสนาเป็นเรื่องสำคัญ ผลการดำเนินงานจึงอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พูลทรัพย์ นาคานาคาและคณะ (2551) ที่กล่าวว่า หากพิจารณาตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพครูเทียบได้กับอทธิบาท 4 ในพุทธศาสนา คือ ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในงานที่ทำ และการวิจัยในชั้นเรียนเทียบได้กับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นวิธีแห่งเหตุผล คุณลักษณะภายในตัวบุคคลมีความสำคัญยิ่งคือความเป็นผู้มีความรัก มีความมุ่งมั่น เชื่อและศรัทธาในวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. จากการศึกษาการใช้หลักสูตร พบว่า การดำเนินการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในเรื่องของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม และด้านการจัดการเรียนการสอน ในเรื่อง การวิจัยชั้นเรียนในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอยู่ในลำดับหลังสุด โรงเรียนควรวางแผนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้มากขึ้น ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้หลากหลาย เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น และ โรงเรียนควรส่งเสริมให้วิทยากรสอนศาสนาอิสลามมีความรู้เรื่องการทำวิจัยชั้นเรียน โดยจัดอบรมสัมมนาเรื่องการทำวิจัยชั้นเรียน ให้คำชี้แนะหรือจัดหาเอกสารการทำวิจัยชั้นเรียนมาให้บริการ และกำหนดให้นำความรู้มาใช้ในการทำวิจัยชั้นเรียนให้มากขึ้น

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการประเมินผลการใช้หลักสูตรสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (อิสลามศึกษา) ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 2

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). สถานการณ์ทางการศึกษา 3 จังหวัดชายแดนใต้. กรุงเทพฯ : ศิลปะบรรณาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพความคาดหวังสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. เอกสารรายงานวิจัยทางการศึกษา อันดับที่ 214/2541.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เฉลิมพล และชน. (2549). สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- น้ำทิพย์ ทะศรีแก้ว. (2548). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- นิตยา มัสเยาะ. (2545). ปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาในทัศนะผู้บริหารและผู้สอนอิสลามศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนมุสลิม จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นุรีซัน ดอเลาะ. (2551). สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุญสม เลิศพิเชฐ. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กรณีศึกษาโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 กรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัย มสศ. 6 (1), 51-52.
- พูลทรัพย์ นาคานาคา และคณะ. (2551). การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพครู. วารสารวิจัย มสศ. 4 (2), 31.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของอาจารย์ประจำตามสัญญากับการปฏิบัติงานตามพันธกิจของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัย มสศ. 4 (2), 84.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 - 2559.

อับดุลชอเม โต๊ะอาลิม. (2550). ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (อิสลามศึกษา) ของวิทยากรอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

คณะผู้เขียน

นางสุคนธ์ ไกรพรหม

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
e-mail: sukong6@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง พรหมมูล

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
e-mail: s__chaypanya@hotmail.com